

ŠTÚDIE

TT3 Celiakia

Peter H.R. Green, M.D. a Christopher Collier, M. D. PhD Iekársky časopis The New England Journal of Medicine 2007; 357:1731-43

Celiakia je špecifické autoimúnne ochorenie, špecifické preto, lebo poznáme jeho vnútorný spúšťač. Pôvodný názov tohto ochorenia bol netropická sprue, podľa holandského slova sprue, lebo celiakia mala podobné príznaky ako tropická sprue, ochorenie ktoré sa prejavuje hnačkou, chudnutím, aftóznou stomatitídou a poruchou vstrebávania. U osôb, ktoré majú genetické predispozície, je celiakia spôsobená konzumáciou lepku, ktorý sa vo veľkom množstve nachádza v pšenici a iných obilninách. Pôvodne sa celiakia považovala za zriedkavú poruchu vstrebávania vyskytujúcu sa u detí, dnes už vieme, že ide o bežné ochorenie, ktoré môže byť diagnostikované v akomkoľvek veku, a že postihuje aj ďalšie orgány v tele pacienta.

TT14 Lepok spôsobuje tráviace ťažkosti u subjektov, ktoré nemajú celiakiu: Dvojito-slepá randomizovaná placebom kontrolovaná štúdia

Jessica R. Biesiekierski, B Appl Sci¹, Evan D. Newnham, MD, FRACP¹, Peter M. Irving, MD, MRCP¹ Jacqueline S. Barrett, PhD, BSc, MND¹, Melissa Haines, MD¹, James D. Doecke, BSc, PhD², Susan J. Shepherd, B Appl Sci, PhD¹, Jane G. Muir, PhD, PGrad Dip(Dietetics)¹ a Peter R. Gibson MD, FRACP¹.

The American Journal Of Gastroenterology, doi:10.1038/ajg.2010.487

PROBLÉM: Bezlepková diéta je naordinovaná stále väčšiemu množstvu pacientov s tráviacimi ťažkosťami, ktorých spúšťačom nie je lepek. Cieľom tejto štúdie je teda zistiť, či môže konzumácia lepku vyvolať ťažkosti aj u neceliatických pacientov, a preskúmať, ako tento proces funguje. **METODIKA:** Na vzorke pacientov so syndrómom dráždivého čreva, u ktorých bola vylúčená celiakia, ale bola im naordinovaná bezlepková diéta, bola vykonaná dvojitá slepá randomizovaná placebom kontrolovaná štúdia. Týmto pacientom sme podávali buď lepek alebo placebo vo forme dvoch kúskov chleba a jedného mafinu denne po 6 týždňov, inak pacienti dodržiaval bezlepkovú diétu. Na prehodnotenie symptómov bola použitá vizuálna analógová škála a marker zápalového ochorenia a poškodenia čreva ako aj skúmanie aktivácie imunitného systému. **VÝSLEDKY:** Podľa protokolu dokončilo štúdiu celkovo 34 pacientov (vek 29 – 59 rokov, 4 muži). V 56% sa preukázala prítomnosť ľudského leukocytového antigénu HLA-DQ2 a/alebo HLA-DQ8. Pacienti veľmi dôsledne dodržiavali diétu a užívali doplnky. Z 19 pacientov (68%) v skupine konzumujúcej lepok, trinásti uviedli, že nedokážu adekvátne kontrolovať sypmtómy v porovnaní so 6 z 15 (40%) pacientov užívajúcich placebo (P = 0,0001; procedúry GEE). Na vizuálnej analógovej škále sa u pacientov konzumujúcich lepok už v priebehu prvého týždňa výrazne zhoršili ťažkosti vo všeobecnosti (P = 0,047), bolesť (P = 0,016), nadúvanie (P = 0,031), spokojnosť s konzistenciou stolice (P = 0,024) a únava (P = 0,001). Nedošlo k vzniku anti-gliadínových protilátok ani k výrazným zmenám fekálneho laktorefinu, hladiny protilátok súvisiacich s celiakiou, vysoko senzitivného C-reaktívneho proteínu či permeability čriev. V konečnom dôsledku nebol žiaden rozdiel medzi pacientmi s alebo bez DQ2 / DQ8. **ZHRNUTIE:** „Neceliatická intolerancia lepku“ môže reálne existovať, ale nezistili sme nič o mechanizmoch, ktoré pod ňu spadajú.

TT16 Séroum podtried protilátok IgG na rôzne potravinové antigény u pacientov s celiakiou.

M Hvatum, H Scott, P Brandtzaeg. Gut. Máj 1992; 33(5): 632-638

Testom ELISA sme v sére určili hodnoty IgA, IgG a podtriedy protilátok IgG a rôzne potravinové alergény u 14 dospelých pacientov s neliečenou celiakiou, u 10 s naordinovanou liečbou, keďže mali zvýšené hodnoty IgG. V prípade prvej skupiny boli hodnoty aktivity IgG vo všeobecnosti vyššie (p približne 0,5) a značne zvýšené hodnoty aktivity IgA a IgG1 + IgG3 v reakcii na gliadín, ale znížené v prípade IgG4 (p menej než 0,02) v porovnaní s kontrolnou vzorkou. Vysoké hodnoty aktivity IgG1 + IgG3 boli vo vzájomnej korelácii ($r = 0,67$; p menej než 0,01), podobne hodnoty aktivity IgG a IgG4 ($r = 0,64$; p menej než 0,02). Naopak, vysoká aktivita IgG proti gliadínu podľa všetkého súvisí s nízkou aktivitou IgA ($r = 0,55$; p menej než 0,05). Najväčšiu aktivitu vykazovala protilátka IgG2 proti ovsenej múke, na druhom mieste bola IgG1 a najvýraznejšiu aktivita v prípade sójových alergénov vykazovala IgG1, na druhom mieste bola IgG2 a to u oboch testovaných skupinách, pričom u oboch skupín nebol zaznamenaný žiadny rozdiel medzi zvýšenými hodnotami v prípade sójových alergénov a zvýšená aktivita v prípade hovädzieho albumínu bola zanedbateľná. Aktivita IgA proti alfa-laktalbumínu a ovalbumínu bola u pacientov s celiakiou vyššia ako u kontrolnej vzorky. Najvyššia reakcia podtriedy IgG4 vykazovala najvyššiu aktivitu proti beta-laktoglobulínu a ovalbumínu a zároveň bola často zvýšená aj pri alfa-laktalbumíne, najmä v prípade skupiny s liečenou celiakiou. Aktivita proti kazeínu a gliadínu bola v prípade podtriedy protilátky IgG podobná so zvýšenými hodnotami IgG1 a IgG3, najmä u pacientov s neliečenou celiakiou. Zápalový potenciál aktivity týchto dvoch podtried môže mať veľký význam v patogenéze celiakie a môže prispieť k zvýšenej aktivite IgA na gliadín tak, že zvýši priepustnosť sliznice. Aktivita IgA sa zdá byť najvyššia proti antigénom, ktoré súvisia s potravinovými alergiami sprostredkovanými IgE.

SKÚSENOSTI

Ako som Vám písala v minulosti, moja 6-ročná dcérka sa skoro pol roka sťažovala na krátku a intenzívnu bolesť hlavy, pediater jej urobil vyšetrenie, dopadlo dobre, poslal nás k očnej, tam bolo všetko v poriadku, následne sme mali ísť k neurológovi a na rtg prínosových dutín. V tom období dcérka postrehla zmeny: intenzívna bolesť sa začala prejavovať v brušku, už nie v hlavičke. Zakúpili sme jej u Vás Food detective, aby sme odhalili najväčšmi dráždivé potraviny. Vyšiel jej lepok, ktorý sme okamžite obmedzili, od toho obdobia dcérka už bolesti neudáva a je spokojnejšia. Magdaléna (Stupava)

“...čo sa týka stravovania, som sa stále snažil žiť čo najzdravšie, ale minulý rok som dosť často cítil ťažobu v žalúdku a nevedel som, z čoho to je, keďže sa stravujem zdravo. Moja dobrá kamarátka mi dala Fooddetective a ja som si urobil test na potravinovú intoleranciu; zistil som, že múku môj žalúdok ťažko spracúva, a tak som ju úplne obmedzil, dnes naozaj nemám viac žiadny problém, čo sa týka žalúdočných a iných ťažkostí.” Bc. Erik Ňarjaš (Majster SR a finalista MS v spoločenských tancoch, tréner, choreograf a tanečník Let's dance, Bailando, riaditeľ tanečnej akadémie Piruett)

„Moja dcérka Aneta trpí na akné už od svojich šesnástich rokov. Nikdy sa s týmto problémom – ako dievča, ktoré sa chcelo samozrejme páčiť – nedokázala vyrovať. Spočiatku sme navštevovali kožných lekárov, pričom nezabúdala ani na pravidelné čistenie v kozmetických salónoch; kupovali sme drahé "zaručene účinné" kozmetické sety na domáce ošetrovanie aknóznej pleti a na doporučenia lekára užívala antibiotiká. Čo je však horšie – problém mojej dcéry sa nepodarilo riešiť ani mne. Posledných 5 rokov pracujem ako výživový odborník (robím merania EAV prístrojom a na základe výsledkov doporučujem riešenie alternatívnou medicínou). Napriek tomu, že som pomohla už mnohým ľuďom, mojej dcére som pomôcť nedokázala. Absolvovala všetky osvedčené detoxikačné programy na odplesnenie, a i napriek tomu, že sa celkovo cítila lepšie, stav jej pleti sa zlepšil len parciálne. Jedného dna mi bol predstavený test Food Detective. Už po vypocutí si základných informácií o teste, som vedela, že ho musím aplikovať na Anetke. Na moje prekvapenie to nebola jedna, ale hneď 5 problémových potravín, z ktorých niektoré boli pre ňu – priaznivca zdravej výživy – doslova šokujúce: napr. pšenica, tvrdá pšenica. Následne na to sme si to ešte potvrdili v laboratóriách a test sa ukázal na 100% spoľahlivý. Dcére som zostavila špeciálnu diétu, ktorá neobsahuje ani lepok ani pšeničný proteín, obohatila som jej stravu o vitamíny, ktoré vylúčením kvasníc, pšenice a vajíčok postrádala. Po týždni sa stav jej pleti zlepšil o 50%, čo bolo doteraz nevídané. Prestala sa ráno budiť z novými zapálenými vredmi. Som šťastná, že je šťastná a že sme to s Food Detectivom dokázali. Veľmi pekne Vám ďakujem.“

Stanislava

„Pomocou Food Detective testu som zistila, že aj ja patríam do skupiny celiatikov. Mala som viaceré symptómy, ktoré som snažila prehliadať, ale priznám sa, takéto niečo som naozaj nečakala. Návštevu lekára som zakaždým, keď pominulo najhoršie odložila, a až dnes (keď mi to ukázal váš test), si uvedomujem že som vlastne roky jedla potraviny, ktoré mi škodili. Teraz, keď mi celiakiu potvrdil aj lekár, snažím sa dodržiavať bezlepkovú diétu. Test doporučujem všetkým mojim známym, myslím si, že každý by mal vedieť, ktoré potraviny nie sú preňho. Želám všetko dobré, s pozdravom“

Zuzka

„Pre tento test som sa rozhodla pre podozrenie, že by som mohla byť „citlivá“ na pšenicu. Bola som nafúknutá a cítila som sa stále unavená. Snažila som sa jesť alternatívy k pšeničnému chlebu, ako je ražný chlieb a ovsené koláče. Avšak test ukázal, že som intolerantná na lepok a vyvarovať sa teda musím nielen pšenici ale aj ovsu, jacmenu a raži! Keby som si neurobila tento test, nikdy by som si to neuvedomila. Hneď po teste som nastúpila na diétu bez lepku. Asi dva dni som mala mierne bolesti hlavy, ale potom som si okamžite všimla ten podstatný rozdiel. Môj nafúknutý žalúdok splasol a mala som podstatne viac energie – napríklad už nebol pre mňa taký problém ráno vstať z postele, či zvládnuť fyzické práce okolo domu – dokonca som dokázala žehliť o pol siedmej ráno! Po jednom mesiaci na strave bez lepku som stratila 4 kg na váhe, čo bolo pre mňa vždy neveriteľný problém. Dnes nepocitujem túžbu po potravinách s obsahom lepku – potraviny ako chlieb, koláče, keksy..... To znamená, že mám väčšiu kontrolu nad mojimi stravovacími návykmi a absorpcia živín je oveľa efektívnejšia. Moja strava je zdravšia a cítim sa podstatne lepšie. S výsledkami som veľmi spokojná. Test som odporučila aj mojej rodine a priateľom, pretože sa výrazne zmenil môj život. V súčasnosti sa pripravujem na maratón v Londýne. Mám celkovo perfektný životný pocit, veľa energie, vďaka čomu dokážem vsunúť do môjho rušného denného plánu aj tréningy. Zvládam popritom aj rozbeh vlastného podnikania a starostlivosť o môjho malého syna.“

Zuzana